

lenih krnj i nepotpun i teško bi bez njih bilo izreći ikakvu nazovi pozlatu za one inicijalno stvaralački najsnažnije. Zato će se on u razmišljanjima referirati, citatno ili parafrazom, na mišljenja/razmišljanja nekoliko stotina imena onih koji su se na bilo koji način time bavili, što mi se u najmanju ruku rečeno čini poštenim i krajnje korektnim. U tom smislu, u smislu stanovite stvaralačke interferencije starih i novih pjesničkih znakova i imena, u smislu sudaranja starinske kantilene i novovjeke postmodernističke traume - da ih tako nazovemo, dragocjeni su mnogi Kutnjakovi tekstovi. Poneki od tih tekstova pravi su dragulji. Naprimjer onaj kojim se govori o kajkavskom pjesničkom sučeljavanju u obzoru moderne, tekst o posmodernističkim pjesničkim *ziskavanjima i harcuvanjima*, tekst koji govori o tragovima europskih korijena u hrvatskoj književnosti ili pak tekst o hrvatskokajkavskom karijatidisu.

Nesebičnom doprinosu matičnoj književnosti svakako je pridodati Kutnjakova razmišljanja unutar temata koji se vežu uz književna imena domicilnog međimurskog ili varaždinskog podneblja, bilo da se radi o pučkom pis-

cu ili o suvremenom desperadosu. Ali nije Kutnjak zaobišao, dakako kritički referentno – a i čemu bi – eklatantne primjerke epigramatike, gnome, aksiomatike kao iznjedreni autoironijski iskustveni bumerang tradicijske kulture.

Tekstovima u knjizi *Nečastivi u snu ponoćne Hrvatske*, koja već naslovom sugerira mnoge konotacije o kojima bi trebalo posebno govoriti – Kutnjak je snažno naćeo i bivšu i suvremenu kajkavsku stvarnost, osobito pjesničku, ali je istodobno otvorio vrata i one druge, virtualne stvaralačke stvarnosti, njezine mijene i preobražaje, najavljujući nov način obostranog tetošenja božanske aure i monstroznosti čovjeka, vremena i prostora. Doista vrijedna autorova knjiga kojom se na nov način raspravama, esejistički i kritički sagledavaju, utočnjuju i usustavljaju mnoga ne samo poznata nego i nepoznata, pa i neuralgična mjesta i pojave s područja, prije svega, naše kajkavske kulture.

(Promotivno slovo; 1. lipnja 2013.,
Sv. Ivan Zelina)

Ivo Kalinski

KUTNJAKOVI NAČINI BIVANJA U ORIGINALU

(Ivan Kutnjak, *NEČASTIVI U SNU PONOĆNE HRVATSKE*, Insula, Čakovec, 2013.)

Ako igdje, u analizi ove knjige krenuti je – od naslova. Budući da su naslovi portali - u njih čovjek oduvijek ulaže svoju invenciju jer o njima uvelike ovisi reakcija recipijenta. Naslovni sklop *Nečastivi u snu ponoćne Hrvatske* trostrukom uključenošću leksema *kmice* (nečastivi, san, ponoć), produktivno gnijezdo konotacija koje aktualiziraju zbilju, govori o činjenici da je *kaj* koji (i kako ga) čita Kutnjak u bitki s vremenom i njegovim nedoumicama, onaj/onakav koji se ne oslanja na svoju hipertrofiranu arkadičnu komponentu nego se uhvatio u koštac s esencijalnim, podsvjesnim, s tjeskobama vremena, njegovim raskolima i apsurdima urezanim u individualno pamćenje. Za govor o takvim temama nužan je – ne samo senzibili-

tet nego i izbrušen jezik. Kutnjak, birajući aktualne i poetički moderne autore, svjedoči *kaj* upravo takvim.

Predstaviti knjigu jest predstaviti i njenog autora. U ovom slučaju, kad govorimo o autoru, Ivanu Kutnjaku – govorimo o intelektualcu sa strastvenom zainteresiranošću za temu, koji je racionalno i emotivno prisutan u stavu i rečenici; o temi govori pojmom i slikom, impresijom i argumentiranim sudom. On je osoba skokovita razvoja: začahuri se i radi na svojoj dionici gotovo potajno, iz čahure izlazi dovršen i nov.

Razvidna su dva razvojna skoka: kasnih 80-ih – izrazito post/modernizira svoju poetiku, a kasnih 90-ih intenzivno radi na sabira-

nju, probiranju, antologiziranju. Ovom knjigom podastire plodove zrelih ljeta, ali rezultate dugog kaljenja u intimi umjetničke i kritičarske radionice.

Posebni Kutnjakov interes je moderni kajkavski iskaz (postmoderniziranje kajkaviane) te žensko pismo, gdje odrađuje pionirski posao. Perom/tastaturom prošetao je po kajkavskom prostoru uvjeren da, koliko god pitanje umjetnosti i čitanja bilo problematično, pisati (i čitati, naravno) bezuvjetno treba. Uvažava tradiciju i naglašava kontinuitet povijesnoga slijeda. Razvija široku perspektivu "kuće kaj-bitka" od Keresturija preko Domjanića, Kosa, Goričanca, Radeka, Jembriha, Kalinskog, Jelušičeve, Pažurove, Marečićeve, Peričića, Čehoka, Crneca, Duićeve, Fišera, Kovača (E. Z.) do Maltarove.

Zahvaljujući takvom pasioniranom čitanju, praćenju, selektiranju i sintetiziranju – na tragu i u duhu programa *Kajkavskog spravišča* – krstari kajkavianom nastojeći taj korpus učiniti jasnijim, preglednijim i vidljivijim. Danas se, zbog dugotrajnog i dobro profiliranog rada na *kaju*, u sasvim ozbiljnom znanstvenom diskursu može čuti ideja o opstojnosti dvaju nacionalnih korpusa (standardnog i kajkavskog). Pitanje takvog izdvajanja ili inkorporiranja, Kutnjak rješava iskazom "strana mi je parcelizacija Hrvatske, pogotovu njena kreativnog Duha".

Minucioznim praćenjem proizvodnje i neprestanim brušenjem svog rasudbenog instrumentarija

(konsultira Bartolića, Barca, Frangeša, Milanju, Oraić-Tolić, Skoka, A. Zlatar), Kutnjak se izgradio kao respektabilni znalac u re-

ferentnom području: njegov je sud relevantan, neishitren, argumentiran.

Na Kutnjaka se može osloniti kao na osobu koja zna o čemu govori. Može se polemizirati s njim, no treba računati s tim da se polemizira s osobom koja je svoje stavove dobro utemeljila na osobnom znanju i iskustvu. Profil zapisa obuhvaćenih knjigom kreće se u rasponu od neumoljivih stručnih opservacija – argumentiranih, jezično stiliziranih po mjeri znanstvenog instrumentarija, do ponekad emotivnih impresija, da ujevićevski kažemo – ganutljivih opaski o ljudima i vremenu (Skok).

Njegov diskurs (i stručna prosudba i emotivna bilješka) nije pozerstvo: ima nešto što danas i nije tako bitno/cijenjeno – osnovu iskrenosti, tako da su uključene osobe i djela – počašćeni izborom.

Okvir njegova odabira nije regija nego jezik - bit književnosti. Kad mislim o Kutnjakovu "višem smislu postojanja", nalazim ga upravo u "kući bitka" ovih ljudi koji se zove jezik, duhovni zavičaj, a zavičaj je, po Kutnjakovoј definiciji, *mjesto gdje sebe nalazimo u originalu*.

Zahvaljujući *Kajkavskom spravišću* i ljudima okupljenim oko njega (*rečonosci, ogenbranci, regnikolarci, kajbitniki, kajbuduši*) i njihovim inicijativama, dobrom osjećaju za iniciranje i vođenje projekata u kulturi, onoj neopisivoj zauzetosti koju ću nazvati ljubavlju (koja ne dopušta odustajanje kad je ono sasvim logični odabir) korpus kajkaviane danas je zamjetno raznovrstan, bogat i vrijedan, čemu svjedoči i ova knjiga.

Emilija Kovač